

Nr 141

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter under kommande två budgetår.

En grundläggande princip i svensk statsrätt är att riksdagen icke kan fatta beslut, vilka inskränker beslutanderätten för kommande riksdagar. Varje riksdag har sålunda full frihet att ånyo ta ställning till tidigare behandlade frågor och att därvid komma till ett förändrat resultat. I själva verket är denna rörelsefrihet emellertid i många hänseenden endast formell. På en rad områden inträffar det, att riksdagen anser sig åtminstone moraliskt bunden av tidigare fattade beslut. Ej minst när det gäller budgeten känner man sig ofta skyldig att genom beviljande av samma eller ökat anslag som föregående budgetår fullfölja den verksamhet, som påbörjats på grundval av tidigare riksdagars beslut. I många fall blir läget då det, att det en gång fattade beslutet, vilket inneburit beviljande av anslag för ett visst ändamål, under kommande år medför behov av väsentligt större anslagsposter. En utveckling av detta slag försvårar i hög grad riksdagens arbete när det gäller att bedöma de mera långsiktiga ekonomiska verkningarna av föreliggande förslag.

Dessa svårigheter uppkommer emellertid ej blott när det gäller mera djupgående reformer eller eljest nya ändamål och åtgärder. Även i avseende på utgiftsändamål som sedan länge varit upptagna i driftbudgeten inträffar avsevärda automatiska utgiftsökningar. Då dessa behov skall tillgodoses, inträffar en ökning av den totala utgiftsramen, varmed följer att budgetläget i stort blir svårt eller omöjligt att överblicka. Särskilt under det senaste årtiondet har detta i påfallande stor utsträckning varit fallet.

När det gäller att söka övervinna dessa svårigheter, finner man att en bidragande omständighet ofta är att riksdagen vid sitt ställningstagande till föreliggande förslag icke har tillgång till någon uppskattning av vilka förändringar som kan väntas inträda under de olika utgiftsposterna, icke ens i vad gäller det allra närmaste budgetåret efter det varom fråga är. Givetvis kan det icke bli fråga om att härvidlag fatta bindande beslut, men i flertalet fall torde det likväl vara möjligt för Kungl. Maj:t att på grundval av verkens och myndigheternas anslagsframställningar bedöma hur utgifterna kan väntas utveckla sig under den närmaste framtiden.

I utlandet förekommer det att en sådan redovisning av beräknade utgifter under kommande budgetår infordras i samband med budgetarbetet och ställes åtminstone till finansministeriets förfogande. Att detta måste vara av stort värde för planläggningen på längre sikt synes uppenbart. Trots att dessa beräkningar aldrig kan vara bindande, ger de likväl värdefulla upp-

lysningar om de tendenser som föreligger och framtvingar dessutom systematiska överväganden av vilka kostnader som på längre sikt kan följa med en gång fattade beslut. Den svenska budgetproceduren, byggd på anslagsäskanden från en rad självständiga och sakkunniga myndigheter, borde vara i hög grad ägnad att möjliggöra en vidsträckt tillämpning av detta förfarande. Budgetmakten ligger i Sverige i princip hos riksdagen. Det kan därför icke vara tillfredsställande att de upplysningar i förevarande hänseende som står eller kan ställas till förfogande för Kungl. Maj:t icke även står till förfogande för riksdagen och dess olika budgetutskott. Tvärtom är det i hög grad önskvärt att riksdagens budgetarbete skall kunna grundas på en mera långsiktig bedömning av anslagsbehoven även i framtiden. Dessa borde regelmässigt kunna redovisas av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen i anslutning till varje särskild budgetpost, åtminstone i vad gäller de två budgetåren närmast efter det statsverkspropositionen avser. Några beslut av riksdagen med avseende på kommande budgetår kan självfallet icke komma i fråga, men vid bedömning av det allmänna budgetläget och av de olika anslagsändamålen karaktär och betydelse måste upplysningar av detta slag likväl kunna få högst väsentlig betydelse.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställs,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att fr. o. m. statsverkspropositionen för budgetåret 1960/61 måtte för varje anslag upptagas jämväl uppgift om det ungefärliga belopp, som kan beräknas bli erforderligt för motsvarande ändamål under de två närmast därefter följande budgetåren.

Stockholm den 27 januari 1959

Jarl Hjalmarson

Leif Cassel

Tage Magnusson

Einar Hæggbloom

Gunnar Heckscher

T. G. von Seth

Martin Skoglund

Ernst V. Staxäng

Karin Wetterström

Carl Östlund